

Koordinaatti

Nuorten tieto- ja neuvontatyön keskusteluryhmä
Aiheena: Nuorten digitaitojen tukeminen nuorten tieto- ja
neuvontatyössä

Koordinaatti

Jaana Fedotoff
22.11.2023

Sisällys

1. Koordinaatti
2. Nuorten tieto- ja neuvontatyön keskusteluryhmän tarkoitus
3. Johdatus teemaan
4. Keskustelua
5. Lisämateriaaleja ja vinkkejä aiheesta
6. Seuraavan keskusteluryhmän tiedot
7. Yhteystiedot

Nuorten tieto- ja neuvontatyön keskusteluryhmän tavoite

Vertaisuus, tiedon ja kokemusten jakaminen, paikka ääneen pohdinnalle ja kysymyksille.

Kuulla millaisia ajatuksia ja kokemuksia juuri sinulla on teemasta.

Keskustelujen teemoissa aiheita, joita on hyödyllistä tietää ja kuulla kollegoilta.

Keskusteluissa sana on vapaa!

Koordinaatti

Nuorisoalan asiantuntija ja toteuttaja valtakunnallisissa osaamiskeskuksissa, jotka opetus- ja kulttuuriministeriö on nimennyt neljäksi vuodeksi.

- Digitaalisen nuorisotyön osaamiskeskus
- Kunnallisen nuorisotyön osaamiskeskus
- Osallisuuden osaamiskeskus

Työn tavoitteet ja toimenpiteet pohjautuvat Valtakunnalliseen nuorisotyön ja –politiikan ohjelmaan 2020–2023.

Osaamiskeskkukset toiminnassa 31.3.2024 asti.

Koordinaatti

Koordinaatin työn teemoja:

- Nuorten tieto- ja neuvontatyö, painottuen erityisesti digitaaliseen työhön, erilaiset toimintaympäristöt, välineet, menetelmät, kehittäminen..
- Mediakasvatus, media- ja informaatiolukutaito (MIL)
- Nuorten digitaalinen osallisuus ja vaikuttaminen, toimijoiden tukeminen, Digiraatiin liittyvät tukipalvelut
- Tiedon lisääminen siitä, miten voidaan ennaltaehkäistä lapsiin ja nuoriin kohdistuvaa seksuaaliväkivaltaa ja houkuttelua seksuaalisiin tarkoituksiin
- Nuorisoalan osaamisen vahvistaminen mainituissa teemoissa sisältäen koulutuksia, sparrausta konsultointia, materiaaleja, työkaluja, viestintää...

Nuorten digitaidot –kartoitus 2021

Nuorten digitaidot -kartoitus 2021

Diginatiivimyyttiä murtamassa –
Myös nuoret kaipaavat digitukea

Puh. 0295 536 000 (vaihe) | Yhteystiedot, katso www.dvv.fi

Digi- ja väestötietovirasto

1 (49)

30.8.2021

Sisällysluettelo

1	Johdanto	3
2	Digitaidot	5
2.1	Mitä tarkoitamme digitaidoilla?	5
2.2	Kuka digitaidot määrittelee?	7
2.3	Digitaidot nuorten näkökulmasta	9
2.3.1	Medialukutaito ja lähdekriittisyys	9
2.3.2	Kyberturvallisuus	10
2.3.3	Kyky toimia digitaalisessa ympäristössä	11
2.3.4	Viestintä ja kielitaidot	12
2.4	Tulevaisuuden digitaidot	13
2.5	Vanhentuvatko taidot digitaalisessa maailmassa?	14
2.6	Kenen vastuulla digitaitojen oppiminen on?	15
2.7	Mistä digitaitoja opitaan?	16
2.7.1	Koulut ja oppilaitokset	16
2.7.2	Perhe ja lähipiiri	17
2.8	Puutteet taitojen opettamisessa	19
3	Mitä digitaaliset palvelut ovat?	22
3.1	Tärkeimpiä digitaalisia palveluita	23
3.1.1	Sosiaalinen media	23
3.1.2	Arkea helpottavat palvelut	24
3.1.3	Julkiset palvelut	24
3.1.4	Opiskeluun tai työhön liittyvät palvelut	25
4	Digitalisaation aiheuttamia huolia	26
4.1	Eriarvoisuus	26

DIGI- JA VÄESTÖTIETOVIRASTO

Puh. 0295 536 000 (vaihe)

Yhteystiedot, katso www.dvv.fi

Mitä digitaidoilla tarkoitetaan?

- Digitaidoista ja digituesta keskusteltaessa puhe kääntyy usein konkreettisiin laitteisiin tai ohjelmistoihin. Eri sukupolvien tarpeet ja niiden väliset käsitykset olennaisista taidoista saattavat kuitenkin vaihdella valtavasti.
- Jotkut tarvitsevat tukea esimerkiksi laskujen maksamisessa ja sähköpostin käytössä pystyäkseen toimimaan arjessa haluamallaan tavalla, kun taas monien nuorten katseet ovat jo pidemmällä tulevaisuudessa ja suuremmissa ilmiötason kokonaisuuksissa.
- Nuorten fokus digitaidoissa on vanhempia enemmän tiedon kriittisessä arvioinnissa kuin varsinaisessa tietoteknisen järjestelmän tai laitteen käytön osaamisessa. Nuoret korostivat mediakriittisyyden tärkeyttä.
- Tämän lisäksi tärkeiksi osaamisalueiksi nostettiin nuorille tärkeimmät digitaidot
 1. Medialukutaito ja lähdekriittisyys
 2. Kyberturvallisuus
 3. Kyky toimia digitaalisessa ympäristössä
 4. Viestintä- ja kielitaidot

Digitaidot eivät synny itsestään, nuorten haasteita digitaalisessa maailmassa

1. Nuoret kokevat, että he jäävät liian yksin digitaalisten palvelujen ja digitaalisen asiointin opettelussa. Diginatiivius ei takaa taitoja toimia digitaalisessa maailmassa, vaan taitoja on aktiivisesti opetettava nuorille.
2. Digitaalisten palveluiden käytön kipupisteet liittyvät nuorilla palvelujen löydettävyyteen, ymmärrettävyyteen ja käytettävyyteen.
3. Nuorten digitaidot- kartoitus osoittaa, että tuudittaudumme liikaa siihen, että nuoret ovat taitavia laitteiden käyttäjiä, ja unohdamme helposti opettaa heille digitaalisia perustaitoja ja digitaalista asiointia.
4. Etenkin koronapandemiavuosi nosti esille sen, että nuorten oletetaan osaavan digiympäristön työkalut, eikä niiden käytössä tarvitse erikseen opastaa.
5. Nuorilla voi olla haasteita esimerkiksi tekstinkäsittelyohjelman käytössä, liitteiden lisäämisessä ja tiedostomuodon muuttamisessa, koska niitä ei ole koskaan opetettu heille.

Lähde: Nuorten digitaidot – kartoitus Diginatiivimyyttiä murtamassa - Myös nuoret kaipaavat digitukea 2021: <https://dvv.fi/-/digitaidot-eivat-synny-itsestaan-nuoret-kaipaavat-enemman-tukea-digimaailmassa-toimimiseen>

Keskusteluun kysymys 1:

- Mitä kaikkea muuta kuin jo mainittuja asioita digitaidot voivat olla?
- Mitä ovat digitaaliset perustaidot?

Digirohkea luottaa tulevaan

Digitaitoraportti 2022

Digirohkea luottaa tulevaan

Lähde: Digitaitoraportti 2022

Teema 2022: Digirohkeus

Yksi tulevaisuuden tärkeistä digiosaamisen osa-alueista on digirohkeus. Digirohkeudella tarkoitamme uskallusta kokeilla ja ottaa käyttöön uusia tai päivittyneitä digitaalisia laitteita ja palveluita tai kehittyä niiden käytössä.

Digirohkeutta tarvitaan, sillä joka kerta, kun ihminen kohtaa itselleen vieraan tai päivittyneen palvelun, häneltä vaaditaan kykyä sietää epävarmuutta. Jos hänen digirohkeutensa on hyvällä tolalla, hän ei ehkä edes huomaa asioineensa itselleen ennalta vieraassa palvelussa – ainakaan, jos palvelu on käyttäjäystävällisesti rakennettu. Jos digirohkeus on saanut kolauksia tai sitä ei ole päässyt vahvistamaan, voi yhä digitaalisemmasta ympäristöstä kasvaa ahdistuksen lähde, jota on jatkuvasti vaikeampi vältellä. Pohjimmiltaan digirohkeudessa on kyse uskalluksesta kohdata digitalisoituva arki.

Digirohkeus kiinnittää huomion digitalisaation kokemukselliseen puoleen. Miltä tuntuu elää Suomen kaltaisessa, pitkälle digitalisoituneessa yhteiskunnassa vuonna 2022 ja olla säännöllisesti valmiina ottamaan käyttöön uusia digitaalisia palveluita ja laitteita? Tunteemme vaikuttavat kykyymme sopeutua muutoksiin ja oppia. Teknologisen muutoksen tahti tuskin hidastuu.

Tulevaisuudessa kansalaisten digitaitojen eroja ei määritäkään vain se, minkälaiset digitaidot meillä on, vaan yhä enemmän se, minkälaiset valmiudet meillä on oppia uusia digitaitoja. Näistä valmiuksista ensimmäinen on uskallus yrittää ja kokeilla – digitaalinen rohkeus.

Kukaan ei ole vain joko digirohkea tai digipelokas. Digilaitteiden ja -palveluiden herättämät tunteet vaihtelevat. Ne riippuvat ihmisen aiemmista kokemuksista, hoidettavan asian luonteesta, ympäröivästä tilanteesta ja palveluista itsestään. Digirohkeudessa ei ole kyse siitä, ettei epävarmuutta, pelkoja tai huolia olisi. Digirohkeus on sitä, että ne kyetään lopulta voittamaan niin, että kokeilemiselle ja oppimiselle tarjoutuu tilaisuus. Digirohkeuteen kuuluu tietoisuus uhista, mutta myös tavoista välttää niitä. Digirohkeus auttaa sinnittelemään jatkuvassa teknologisessa muutoksessa mukana silloinkin, kun vähän hirvittää.

Miten kannustaa nuorta digirohkeaksi?

Lähde: Digitaitoraportti 2022

Teesi 1: Tärkeintä on digioppiminen arjessa

Digitaidot eivät ole pysyvä lista taitoja. Ne ovat vaihteleva joukko kykyjä, joita kehitämme jatkuvasti arjessa, kun kohtaamme uusia digitaalisia ilmiöitä, palveluita tai laitteita. Arki ja sen parantaminen ovat tärkein kannustin uusien taitojen opetteluun. Kun valtaosa digioppimisesta tapahtuu itse kokeilemalla ja tekemällä, vaatii kehityksessä mukana pysyminen paljon digirohkeutta. Miltä digirohkeus näyttää suomalaisten arjessa?

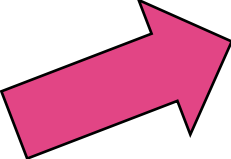
Kokeilemalla oppiminen on arjen digirohkeutta

Digirohkeutta on se, että tavalliset ihmiset uskaltavat lähteä tutkimaan, kokeilemaan ja opettelemaan uuden tai muuttuneen digitaalisen palvelun, laitteen tai välineen käyttöä – silloinkin kun ei olisi varma siitä, mitä on edessä tai onnistuuko yritys. Digirohkeus vaatii tietyn verran ymmärrystä siitä, miten digitaaliset laitteet voivat toimia, mutta välttämättä mitään tiettyjä taitoja ei tarvita. Ripaus digirohkeutta on kuitenkin edellytys taitojen hankkimiselle. Digirohkeuden taustalla on oivallus siitä, että digitaalisuus ei ole salatiedettä. Digirohkeaa ihminen ymmärtää, että digilaitteet on tarkoitettu käytettäväiksi ja niiden päämäärä on palvella ihmisiä heidän tavoitteissaan – ei toisin päin.

Digirohkeutta on sinnikkyys pysytellä haasteista huolimatta teknologisen kehityksen mukana.

Millaisia esteitä nuoret kohtaavat digitaitojen kartuttamisessa?

Teesi 2: Osaamattomuudelle tarvitaan tilaa

Aina ilmeisetkään hyödyt eivät innosta ihmisiä kehittämään digitaitojaan. Joillekin digivälineiden käytön opettelu vaikuttaa olevan lähtökohtaisesti epämieluisaa – osalle jopa siinä määrin, että sitä vältellään kokonaan. Miksi digitalisaation edut eivät saa kaikkia ottamaan digitaitoja haltuun? Mikä sammuttaa digirohkeuden?

Digirohkeus on ympäristön, digilaitteiden ja ihmisen summa

Jos ihmisellä ei ole motivaatiota opetella digilaitteiden ja -palveluiden käyttöä, vika ei aina ole omassa asenteessa, kuten muutosvastarinnassa tai digitalisaation vastustamisessa. Käsitukset itsestä huonona digioppijana ovat saattaneet saada alkunsa kauan sitten aikana, jolloin digitaaliset laitteet eivät olleet yhtä käyttäjäystävällisiä kuin nykyään. Myös nykyiset oppimistilanteet ja olosuhteet voivat estää digilaitteiden ja -palvelujen käytön oppimisen.

Oppimistilanteet ja olosuhteet voivat estää digilaitteiden ja -palvelujen käytön oppimista.

Keskusteluun kysymys 2.:

- Miten nuorten digitaitoja tuetaan/voidaan tukea nuorten tieto- ja neuvontapalveluissa?
- Kokemuksia?
- Menetelmiä?
- Voidaan/ei voida?

Keskusteluun kysymys 3:

- Millainen rooli meillä on tai tulisi olla nuorten digitaitojen edistämisessä?

Keskusteluun kysymys 4.:

- Millaisin menetelmien voimme tukea nuorten digitaitoja esim. itsenäiseen digiasiointiin erilaisissa palveluissa?

Digitaitojen haasteet voivat eriyttää – myös nuoria.

- Digitaidot ovat yhä tärkeämpiä ja niiden edistäminen on olennaista iästä riippumatta.
- Digitaidoilla tai digiosaamisella tarkoitetaan taitoja, joita tarvitaan digitalisaation hyödyntämiseen ja digipalveluiden tai -laitteiden käyttämiseen (DVV 2022).
- Digitaidot liittyvät itseilmaisuun, ongelmanratkaisuun ja kriittiseen ajatteluun.
- Digitaalisuuden etuja ovat tiedon jakamisen, tallentamisen ja saatavuuden helpottuminen.
- Samaan aikaan tiedon luotettavuuden ja todenperäisyyden arvioimisen taidot ovat korostuneet.
- Se, millaisia digilaitteita nuorilla arjessa on käytössään, on suoraan yhteydessä heidän digitaitoihinsa. Digitaitojen kehittämisessä on nähtävissä eriarvoistumista liittyen perheiden sosioekonomiseen asemaan ja eriarvoistumisen nähdään tulevaisuudessa kasvavan edelleen

Lähde: [KAAKKOIS-SUOMEN AMMATTIKORKEAKOULUN VERKKOLEHTI XAMK NEXT NÄKÖKULMA](#) 9.8.2023

Ehdota ideoita keskusteluryhmään

Mistä
asioista/teemoista
on tarve kuulla
lisää?

Millaisista
aiheista
toivotaan
keskustelua?

Onko jokin
palvelu
tai toiminto
jumissa,
eikä suuntaa
oikein tiedetä?

Ajankohta?

Tarvitaanko osaamisen
vahvistamista jostakin
tietystä teemasta tai
menetelmästä?

Teema tai
mahdollinen
alustajavieras?

Lähteitä ja lisätietoja :

- <https://next.xamk.fi/nakokolma/digitaitojen-haasteet-voivat-eriyttaa-myos-nuoria/>
- <https://dvv.fi/-/digitaidot-eivat-synny-itsestaan-nuoret-kaipaavat-enemman-tukea-digimaailmassa-toimimiseen>
- <https://www.hdl.fi/digista-voimaa-hanke-kehittaa-nuorten-digitaitoja/>
- <https://mediakasvatus.fi/kolme-kysymysta/2021/09/3-kysymysta-nuorten-digitaidot-kartoitus-2021/>
- <https://www.opettaja.fi/ajassa/tutkittu-juttu-osalla-nuorista-muita-heikommat-digitaidot/>
- Digi- ja väestövirasto. Digitaitoraportti. 2022. Www-dokumentti. Saatavissa: <https://dvv.fi/documents/16079645/141915645/Digitaitoraportti+2022.pdf/4aef7918-6acd-b08b-12fb-f61739b2c8c7/Digitaitoraportti+2022.pdf?t=1669817591546>
- Hämäläinen, R. & Mäkinen, M. 2021. ENNAKKOLUULOTTOMASTI KOHTI DIGITAALISTA YHDENVERTAISUUTTA. Teoksessa Hämäläinen, R., Halonen, T. & Mäkinen, M. (toim.) Digihyvinvointi kuuluu kaikille. Mikkeli: Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu, 11–16. Saatavissa: <https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/499697/URNISBN9789523443341.pdf?sequence=2&isAllowed=y>
- Tuuva-Hongisto, S. & Eriksson, S. 2022. Nuorisotyön digitalisaatio 2030. Mikkeli: Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu, 28–29. Saatavissa: <https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/261063/URNISBN9789523441927.pdf?sequence=2&isAllowed=y>

Seuraava keskustelu

Torstaina 14.12.2023 klo 9-10

- Joulukuun keskusteluryhmässä keskustellaan nuorten tieto- ja neuvontatyön kansallisista suuntaviivoista.
- Keskustelua johdattelee Jaana Fedotoff

Aiheena: nuorten tieto- ja neuvontatyön kansalliset suuntaviivat, ollakko vai eikö?

Yhteystiedot

Sähköpostimme ovat muotoa
etunimi.sukunimi@ouka.fi

Koordinaatin yleinen sähköpostiosoite on
nutikoordinaatio@ouka.fi

Ajantasaiset yhteystiedot löydät osoitteesta
koordinaatti.fi/yhteystiedot

Koordinaatti kiittää!

www.koordinaatti.fi